

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 6, 2014 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 336.71.009.12(477)

I. Г. Пахомова,
к. е. н., доцент, Запорізький національний технічний університет, м. Запоріжжя
Н. Т. Сірія,
магістр, Запорізький національний технічний університет, м. Запоріжжя

ОЦІНКА РІВНЯ КОНКУРЕНЦІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

I. G. Pahomova,
Cand. of Econ. Sciences, associate professor, Zaporizhzhya National Technical University
N. T. Siriia,
Master, Zaporizhzhya National Technical University

LEVEL OF COMPETITION ASSESSMENT IN THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE

У статті проаналізовано основні науково-методичні моделі оцінки рівня конкуренції в банківській системі. Виявлено тенденції розвитку конкуренції, які базуються на аналізі конкуренції з точки зору поведінки банків і рівноваги банківського ринку.

The principal methodological models of level of competition assessment in the banking system are analyzed in the article. There are tendencies of development of competition that are based on the analysis of competition from the point of view of banking dealing and balance of banking market.

Ключові слова: моделі конкурентного аналізу, структурні моделі конкуренції, неструктурні моделі конкуренції.

Key words: models of competition analysis, structural models of competition, non-structural models of competition.

Постановка проблеми. Конкурентна структура банківського сектора визначає рівень ефективності діяльності його економічних агентів. Так, поведінка окремих банків на ринку впливає на формування того чи іншого типу конкурентної структури, а отже, й на вид конкуренції. Аналіз конкуренції в банківському секторі здійснюється на основі дослідження поведінки банків як елементів банківського ринку. Оцінка рівня конкуренції обумовлена необхідністю визначення її особливостей та напрямків з метою удосконалення діяльності банків, підвищення рівня капіталізації.

Аналіз останніх наукових досліджень. Проблеми банківської конкуренції, регулювання банківської конкуренції, класифікації інструментів, що регулюють банківську конкуренцію знайшли своє відображення у численних працях науковців (Я.Базилюк, Г.Голобокова, Т.Клименко, Л.Піддубна, С.Нечаєв, В.Дехтярева, В.Лобанів, В.Павлова, Т.Ахмадалієв, Г.Бобровников., В.Золотогоров, А.Клебанов, Ф.Котлера, А.Мовсєсян, М.Портер, Ю. Уткін, Р.Фатхутдинов, А.Юданов).

Мета роботи – розглянути, проаналізувати та узагальнити тенденції розвитку конкуренції на ринку банківських послуг України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінка стану конкурентного середовища на фінансових ринках та рівня їх монополізації необхідна для вироблення рішень і прийняття практичних дій з розвитку конкуренції, застосування антимонопольного законодавства, розробки і реалізації програм демонополізації, надання підтримки окремим секторам селективної національної економіки. Поряд з кількісними характеристиками структури ринку, такими як показники ринковою концентрації, число і частки господарюючих суб'єктів на даному ринку, потрібно вивчення якісних параметрів і особливостей кожного ринку, в тому числі бар'єрів входу (виходу) на ринок потенційних конкурентів і перешкод для розвитку діяльності вже функціонуючих на ньому господарюючих суб'єктів.

Структура ринку та інтенсивність конкурентного суперництва тісно взаємопов'язані і визначають модель ринкової рівноваги. Найбільш розроблена модель - досконалий ринок - передбачає відсутність будь-яких обмежень або перешкод на ринку та відсутність контролю за цінами з боку будь-якого учасника ринку. Ціною виступає ставка відсотка, що сплачується за використання грошей, яка визначається співвідношенням пропозиції сукупного потоку позичкових коштів та попиту на них. Попит на позики визначається попитом на інвестиції, попитом держави та домогосподарств для непродуктивного споживання. Пропозиція фондів складається із заощаджень, банківських зобов'язань і депозитів. При цьому відсоток працює одночасно в трьох напрямках: у сфері споживчих рішень, інвестиційних рішень і рішень, що визначають структуру портфеля активів.

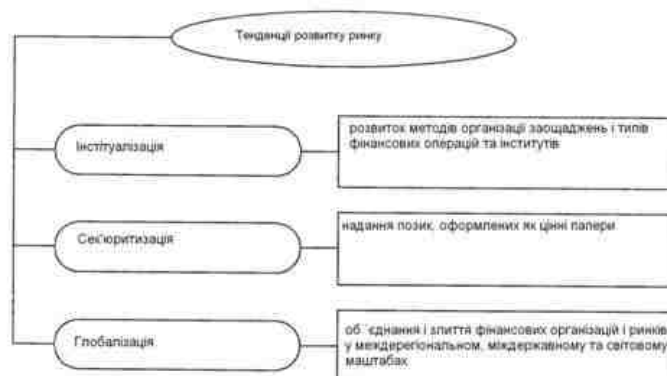

Рис. 1. Основні тенденції розвитку фінансового ринку

Глобалізація пов'язана з інтернаціоналізацією і злиттям фінансових установ та ринків у міжрегіональному, міждержавному та світовому масштабах. Комерційні банки, виступаючи основними і активними учасниками фінансового ринку, претендують на особливу роль в економіці. Сучасні дослідники і практики фінансової справи представляють два протилежні погляди на питання специфічної ролі банків.

1) Регулюючі органи, що здійснюють контроль за безпекою та обґрунтованістю операцій банків, наголошують на необхідності контролювати захищеність банків від ризику виходячи з доктрини їх особливості. Аргументи регулюючих органів ґрунтуються на взаємодії трьох функцій банку: а) обслуговування комерційних угод і, відповідно, управління системою платежів; б) надання кредитів і постачання ліквідності для потреб економіки, в) механізму між монетарною політикою й економікою. Хоча регулюючі органи визнають, що не тільки банки виконують ці функції, вони стверджують, що сукупність цих трьох функцій виправдовує державну політику підтримки банків у вигляді страхування депозитів і доступу до кредиту в останній інстанції. Тому привілей банків на право прийому депозитів повинна суворо охоронятися від інших конкурентів. Подібна «охорона» має на увазі протекціонізм і утримання об'єкту, що охороняється в певних межах. Однак оскільки небанківські фінансові організації все частіше проникають у банківські галузі, регулюючі органи змушені мати справу з реальністю вільного фінансового ринку, що змушує їх врівноважувати розширення повноважень банків з посиленням захисту банківських привілеїв.

2) Представники підприємницьких кіл, розглядаючи роль банків з точки зору співвідношення ризику і прибутковості, висувають пріоритет отримання доходів і оспорюють доктрину особливості з двох причин. По-перше, банки нічим не відрізняються від інших фінансових інститутів внаслідок масштабів поточного ринкового регулювання їх діяльності. Небанківські організації, що діють при більш м'якому регулюванні, представляють практично ті ж фінансові послуги, що й банки. По-друге, переваги конкуренції, означають, що менші (а не великі) обмеження, що стосуються ціноутворення, каналів обслуговування та розміщення, будуть вести до вдосконалення фінансових послуг і посилення фінансових організацій. Тому виключається необхідність захищати привілей банків на право прийому депозитів.

Розвиток фінансової теорії та мистецтво компромісу змінюють точку зору вчених на «особливий» характер банківської діяльності. Ймовірно, істина в цьому питанні знаходиться між цими двома крайніми позиціями. Можна виділити п'ять ситуацій, в яких фінансова організація (наприклад, комерційний або ощадний банк) може виявитися дійсно особливою організацією.

1. Фінансова організація має єдину в своєму роді предметно-виробничу спеціалізацію (наприклад, до лібералізації регулювання сфери фінансових послуг комерційні банки США володіли монополією на чекові рахунки).

2. Фінансова організація має особливу стратегію для управління своєю предметно-виробничою спеціалізацією (наприклад, комерційні банки спеціалізуються на видачі комерційних промислових позичок, а ощадні інститути спеціалізуються на споживчих та іпотечних позиках, причому головним чином на угоди або ресурси заощаджень в місці свого розташування).

3. Фінансовою організацією керують менеджери «особливого роду». Проте в даний час управління фінансовими компаніями стало настільки ж універсальним, як продукція і послуги, які ці фірми продають.

4. Фінансова організація обслуговує особливе коло споживачів. Хоча самі маленькі фінансові компанії все ще розраховані на місцевих клієнтів, орієнтація на традиційну клієнттуру вже поступається місце банківської діяльності в масштабах регіону, держави і світу.

5. Організація має особливі зв'язки з урядовими організаціями, які контролюють її діяльність на вході і виході, масштаби розширення операцій, страхування депозитів, оподаткування, види банківських продуктів і ціни.

У сучасній сфері фінансових послуг спеціалізація поступово поступається дорогу універсалізації та більшої однорідності або навіть злиття фінансових інститутів і ринків. Комерційні банки та інші фінансові інститути найлегше відрізнити від інших фірм за наявністю у них державних гарантій, видами ліцензій та формами урядового регулювання. Проте в умовах дерегулювання фінансової сфери комерційні банки стикаються з труднощами, конкуруючи з менш стисненими регулюванням учасниками ринку.

Таким чином, конкуренція на фінансовому ринку - це динамічний процес суперництва комерційних банків, кредитних інститутів та інших фінансових організацій, в ході якого вони прагнуть забезпечити собі міцне становище на ринку кредитів і банківських послуг, а також на альтернативних нових ринках послуг-замінників.

Сфера конкуренції дуже обширна, а конкурентне середовище різноманітне, різнорідне і включає такі рівні (див. рис. 2):

- конкуренцію між комерційними банками;
- конкуренцію банків з небанківськими фінансовими інститутами;
- конкуренцію банків з нефінансовими організаціями.

Основний рівень - конкуренція між комерційними банками.

Рис. 2. Рівні банківської конкуренції

У сучасних умовах поряд з суперництвом між банками все більш серйозну конкуренцію банки зазнають з боку небанківських фінансових інститутів. Це страхові компанії, фінансові брокери, пенсійні фонди, інвестиційні фонди, компанії з випуску кредитних карток і ін, а також нефінансові організації. Підсумком універсалізації банківської справи і посилення конкуренції з боку небанківських інститутів став швидкий розвиток фінансових конгломератів.

Фінансові організації використовують різні методи досягнення та утримання конкурентних переваг на фінансових ринках, що забезпечує різноманіття видів і форм конкурентної боротьби (див. рис. 3).

Розглядаючи внутрішньогалузеву конкуренцію, відзначимо, що з точки зору окремого кредитного інституту, банківська галузь виступає в якості ринків збуту фінансових послуг.

Рис. 3. Форми та види конкуренції фінансових установ

Внутрішньогалузева конкуренція - це конкуренція між банківськими установами, що виробляють аналогічні банківські продукти та послуги, які задовольняють одну і ту саму потребу, але різняться за ціною. Міжгалузева конкуренція - конкуренція між банківськими інститутами та іншими підприємствами різних галузей. При розробці своєї конкурентної стратегії кожен кредитний інститут має визначитися, чи буде він спеціалізованим чи універсальним, зважуючи переваги і недоліки альтернативних стратегічних рішень, при цьому він відчуває максимальний тиск внутрігалузевої конкуренції.

Інвестиційні інститути, виступаючи основними учасниками фондового ринку, пропонують свої послуги і конкурують переважно в операціях, пов'язаних з цінними паперами. Вони продають і купують, організовують випуск і видають гарантії по їх розміщенню, здійснюють вкладення власних коштів в корпоративні цінні папери, управляють коштами, переданими їм у довірче управління, шляхом придбання різних фінансових активів. Міжгалузева конкуренція може здійснюватися у формах:

- а) конкуренції за допомогою переливу капіталу;
- б) функціональної конкуренції (конкуренція субститутами).

Конкуренція за допомогою переливу капіталу виникає при зміні організацією своєї діяльності або її диверсифікації. Вона викликається відмінностями кон'юнктури і норми прибутку в різних галузях. Однак на практиці для переливу капіталу існують перешкоди, які в економічній літературі отримали назву вхідних і вихідних бар'єрів.

В залежності від методів конкуренції розрізняють цінову і нецінову конкуренцію.

Завершуючи характеристику конкуренції на фінансовому ринку, можна виділити ряд специфічних рис, що відрізняють її від конкуренції на товарному ринку:

1. Конкуренція у фінансовому секторі економіки виникла пізніше, ніж конкуренція в промисловості, однак відрізняється розвиненістю форм і високою інтенсивністю.
2. В якості конкурентів комерційних банків виступають не тільки інші банки, але і небанківські фінансові інститути, а також деякі нефінансові організації
3. Конкурентний простір представлено численними ринками, на одних банки виступають як продавці, а на інших - як покупці.
4. Внутрішньогалузева конкуренція носить переважно видовий характер, що пов'язано з диференціацією банківського продукту.
5. Фінансові послуги можуть взаємозамінятися один одного, але не мають конкурентоздатних «зовнішніх» замінників, тому міжгалузева конкуренція здійснюється тільки за допомогою переливу капіталу.
6. Обмеження цінової конкуренції змушують керівництво фінансових організацій управляти якістю послуг і активно використовувати рекламу.
7. Фінансові ринки є ринками диференційованої олігополії, що надають можливості для кооперації і узгодження політики кредитних інститутів.

Основні закономірності конкуренції на сучасному етапі:

1. Універсалізація банківської діяльності.
2. Лібералізація державного регулювання.
3. Розширення регіональної і національної сфери діяльності і глобалізація конкуренції.
4. Проникнення в традиційні банківські галузі небанківських фінансових посередників і нефінансових організацій, інтеграція і злиття ринків.
5. Сек'юритизація та інституалізація діяльності фінансових організацій.
6. Посилення інтенсивності конкуренції [8].

Функціонування банківської системи, її рівновага, конкурентність та динаміка забезпечуються діяльністю банківських установ та їх підрозділів.

Станом на 01.03.2014 р. в Україні було зареєстровано 181 банк (банківську ліцензію мали 181, з яких 1 (ПАТ «Родовід Банк») – мав ліцензію санашійного банку), у тому числі 2 державних (ПАТ Державний ощадний банк України) і ПАТ «Укресімбанк») і 51 банк з іноземним капіталом (з них 19 – з 100% іноземним капіталом) [2].

Таблиця 1.
Показники діяльності банків (відносні) станом на 01.01.2014 р. [2]

№	Банк	ROA	ROE	Ліквідність	Адекватність капіталу	Кредити/Депозити	Резерви /Кредити	Про-центна маржа
1	ПАТ КБ «ПриватБанк»	0,9	9,2	24,4	9,5	106,7	16,6	5,9
2	ПАТ «Державний ощадний банк України»	0,7	3,3	15,1	19,8	111,2	24,7	10,7
3	ПАТ «Укресімбанк»	0,2	1,1	15,7	19,2	98,4	21,4	9,2
4	ПАТ «Дельта Банк»	0,5	9,1	10,9	6,0	111,0	7,8	-0,8
5	ПАТ «Райффайзен Банк Аваль»	1,7	10,1	16,4	16,7	102,4	32,7	14,5
6	ПАТ «Укрсоцбанк»	0,0	0,1	12,6	20,1	126,7	28,9	8,3
7	ПАТ «Промінвестбанк»	-6,5	-47,8	10,9	13,5	204,3	7,8	4,3
8	ПАТ «Дочірній Банк Сбербанку Росії»	1,6	15,6	12,2	10,4	137,0	5,6	6,8
9	ПАТ «Перший Український Міжнародний Банк»	1,3	9,6	23,1	14,0	97,3	16,6	9,5
10	ПАТ КБ «Надра»	0,0	0,1	9,6	13,0	191,8	16,5	0,9
11	ПАТ «Альфа-Банк»	0,0	0,3	28,1	14,3	127,8	8,8	7,9

12	ПАТ Банк «Фінанси та кредит»	0,0	0,3	9,5	8,2	123,9	8,7	1,5
13	ПАТ «ВТБ Банк»	-0,8	-6,1	13,6	12,7	167,6	22,7	9,5
14	ПАТ «Укрсиббанк»	0,1	0,9	24,5	11,0	87,8	5,9	9,2
15	ПАТ «Укргазбанк»	4,2	22,2	151,1	19,0	117,9	43,3	9,5

Абсолютні показники банків (у мільйонах гривень):

Активи банків України - це чисті активи банків = (Загальні активи) — (Резерви за активними операціями).

Власний капітал банків України — власний капітал банків = (Активи) — (Зобов'язання).

Депозити банків України — загальний обсяг строкових і поточних депозитів = «Кошти юридичних осіб» + «Кошти фізичних осіб».

Прибутки (збитки) банків України — фінансові результати банків.

Таблиця 2.

Показники діяльності банків (абсолютні) станом на 01.01.2014 р., млн.грн. [2]

№	Банк	Активи	Капітал	Фінрезультат
1	ПРИВАТБАНК	214491	20312	1873
2	ОЩАДБАНК	103568	20456	679
3	УКРЕКСІМБАНК	94349	18083	199
4	ДЕЛЬТА БАНК	55298	3325	303
5	РАЙФФАЙЗЕН БАНК АВАЛЬ	43460	7237	730
6	UniCredit (УКРСОЦБАНК)	43057	8668	11
7	ПРОМІНВЕСТБАНК	39737	5384	-2575
8	СБЕРБАНК РОСІЇ	35095	3667	573
9	ПУМБ	33207	4652	445
10	НАДРА	31116	4032	2
11	АЛЬФА-БАНК	29293	4199	13
12	ФІНАНСИ ТА КРЕДИТ	25722	2109	6
13	ВТБ БАНК	25286	3207	-194
14	УКРСИББАНК	24112	2650	25
15	УКРГАЗБАНК	23794	4522	1002

Таблиця 3.

Значення економічних нормативів по системі банків України за 2014 рік [2]

№з/п	Норматив		За станом на			
			01.01	01.02	01.03	01.04
1	2	3	4	5	6	7
1	H1	Регулятивний капітал(млн. грн.)	204975.9	205765.0	189263.03	179 976.41
2	H2	Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (не менше 10 %)	18.26	18.43	15.76	14.80
3	H3	Норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів(не менше 9 %)	13.98	14.84	14.45	12.84
4	H3-1	Норматив (коефіцієнт) співвідношення регулятивного капіталу до зобов'язань (не менше 10 %)	17.41	18.65	18.14	15.98
5	H4	Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20 %)	56.99	54.15	50.33	48.81
6	H5	Норматив поточної ліквідності (не менше 40 %)	80.86	81.63	85.34	79.63
7	H6	Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60 %)	89.11	87.26	85.10	83.23
8	H7	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25 %)	22.33	22.43	23.30	23.58
9	H8	Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	172.05	173.48	232.00	259.44
10	H9	Норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (не більше 5 %)	0.36	0.29	0.31	0.26
11	H10	Норматив максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (не більше 30 %)	1.63	1.60	1.62	1.63
12	H11	Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (не більше 15 %)	0.04	0.03	0.03	0.03
13	H12	Норматив загальної суми інвестування (не більше 60 %)	3.15	3.04	3.07	3.41

Рейтинги банків розраховані на основі індивідуальних рейтингів позичальників в національній шкалі, присвоєних банкам уповноваженими :

а) національними рейтинговими агентствами (Експерт-рейтинг, Кредит-рейтинг, ІВІ-рейтинг, UCRA).

б) міжнародними рейтинговими агентствами (Fitch, S&P, Moody's).

Банки в таблиці розташовані в порядку 1) зменшення зведеного рейтингу; 2) а банки з однаковим зведеним рейтингом ранжуються в порядку зниження обсягу роздрібного депозитного портфеля (порядковий №).

Індикатором надійності є зведений рейтинг банку, що розрахований як середнє арифметичне балів кожного банку, отриманих шляхом переведення офіційних рейтингів у 9-бальну шкалу (див. нижче).

У зв'язку з масовим зниженням рейтингів RA Moody's, банки з рейтингами даного агентства, зазнали зниження в порівнянні з попереднім періодом. З 01.06.2013 підвищення індивідуального рейтингу за національною шкалою спостерігалось в одному банку з ТОП-25 — Credit Agricole — якому RA «Експерт-рейтинг» підвищило рейтинг до AAA.

Таблиця 4.
Зведені рейтинги позичальників для ТОП-25 банків ринку роздрібних вкладів, станом на 01.10.2013 р. [2]

№	Банк	Зведений рейтинг	Fitch	S&P	Moody's	Експерт-рейтинг	Кредит-рейтинг	IBI- рейтинг	UCRA
6	(Укрособбанк)	9,0	9	-	-	-	-	-	-
9	Укрсббанк	9,0	9	-	-	-	-	-	-
15	ВТВ Банк	9,0	9	-	-	-	-	-	-
21	Кредіт Агріколь банк	9,0	9	-	-	9	-	-	-
5	Укрексімбанк	8,0	8	-	-	-	-	-	-
14	Брокбізнесбанк	8,0	-	-	-	8	-	-	-
17	Укргазбанк	7,0	-	-	-	7	-	-	7
25	Хрещатик	7,0	-	-	-	-	7	-	-
2	Ощадбанк	6,5	8	-	5	-	-	-	-
8	ПУМБ	6,5	-	-	5	-	8	-	-
12	Вейбі Банк	6,5	-	-	5	8	-	-	-
11	Альфа-банк	6,0	6	6	-	-	-	-	-
18	Банк Форум	6,0	-	-	-	-	-	-	6
20	Південний	6,0	-	-	5	-	7	-	-
22	Імексбанк	6,0	-	-	-	-	-	6	-
24	Київська русь	6,0	-	-	-	-	-	-	6
10	Фінанси та кредит	5,5	-	-	5	-	6	-	-
1	Приватбанк	5,0	-	-	5	-	-	-	-
4	Райффайзен Банк Аваль	5,0	-	-	5	-	-	-	-
7	Сбербанк Росії	5,0	-	-	5	-	-	-	-
13	Промінвестбанк	5,0	-	-	5	-	-	-	-
16	ОТП Банк	5,0	-	-	5	-	-	-	-
23	Банк Кредит Дніпро	5,0	-	-	5	-	-	-	-
3	Дельта Банк	7,0*	-	-	-	-	-	7,0*	-
19	Надра	-	-	-	-	-	-	-	-

Джерело: *Bankografo.com*

* Дельта банк не має індивідуального рейтингу позичальника в національній шкалі, а лише рейтинг своїх облігацій на рівні uaA+ від IBI-Рейтинг

Регулюючи рівень конкуренції в банківській галузі, певні державні інструменти впливають на конкретні конкурентні силзибільшуючи або зменшуючи його. Захист банківської конкуренції спрямований на недопущення зловживань домінуючим становищем. Згідно з законодавством України про захист економічної конкуренції, негативний вплив на неї мають такі неправомірні дії з боку банківських установ - зловживання монополією (домінуючим) становищем; антиконкурентні узгоджені дії; концентрація банків, а також злиття та поглинання, які призводять до цього.

Ринковий попит, як конкурентна сила, може мати значний вплив на діяльність суб'єктів господарювання. У даному контексті регулююча роль НБУ полягає у захисті інтересів комерційних банків. Так, встановлюючи норми обов'язкового резервування, які впливають і на споживачів банківських послуг як на конкурентну силу, змінюючи резервні вимоги, НБУ примушує банки відповідно змінювати відсоткові ставки з метою збереження рівня прибутковості. Ринком банківських послуг характеризується великою кількістю потенційних та наявних споживачів, для яких Національним банком встановлюється ряд вимог. Здійснюючи оцінку кредитоспроможності позичальника для зменшення кредитного ризику комерційних банків, НБУ визначає показники, які слід врахувати при проведенні оцінки фінансового стану позичальника, а також фактори (якісні та кількісні), що можуть вплинути на виконання позичальником своїх зобов'язань за кредитом; встановлює економічні нормативи які регулюють та обмежують ризикованість банківської діяльності. Наприклад, вимоги до ліквідності банку дозволяють підтримувати її на достатньому рівні з метою забезпечення якісної структури банківських активів [9].

Висновки. Отже, в сучасних умовах на стійкість банківської системи в цілому та функціонування банківських установ зокрема впливає рівень концентрації ринку банківських послуг, оскільки, з одного боку, впливає на динаміку ринку, стимулює залучення значних обсягів інвестиційних ресурсів, а отже є суттєвим фактором успішного технологічного оновлення економіки, а з іншого – призводить до формування монополій на ринку. Тому в умовах фінансової глобалізації дослідження закономірностей концентрації банківського сектора і його структури є особливо актуальним і необхідним.

Список використаних джерел:

- Корецька Н. І. Концентрація банківського сектору України / Н. І. Корецька // Зб. наук. пр. «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 10 (37). – Ч. 5. – Луцьк: ЛНТУ, 2013. – 144 с. – С. 74–79.
- Основні показники діяльності банків України // [Електронний ресурс]. Режимдоступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798
- Бюлетень Національного банку України. – 2013. – №9 (246).
- Анисимова А. И., Верников А. В. Структура рынка банковских услуг и ее влияние на конкуренцию (на примере двух российских регионов) / А. И. Анисимова, А. В. Верников // Деньги и кредит. – 2011. – №11. – С. 53–62.
- Panzar J., Rosse J. Testing for "monopoly" equilibrium / J. Panzar, J. Rosse // Journal of Industrial Economics. – 1987. – № 35 (4). – P. 443–456.
- Bresnahan T. The oligopoly solution concept is identified / T. Bresnahan // Economic Letters. – 1982. – № 10 (1–2). – P. 87–92.
- Корецька Н. І. Процес концентрації ринку банківських послуг України: оцінка та стратегії позиціонування/ Н. І. Корецька // Зб. наук. пр. «Економічний форум». – Випуск 1. – Луцьк: ЛНТУ, 2014. – 261 с. – С. 196–204.
- Банковская конкуренция. / Г.О. Самойлов, А.Г.Баталов. – М.: Экзамен, 2002. – 256 с.
- Андреева Г. И., Ярошенко А. С. - IX Міжнародна науково-практична Інтернет - конференція «Наука в інформаційному просторі» (м.Київ). - dspace.uabs.edu.ua/.../1/тези.
- Васильченко З.М., Доманецький І.В. Капіталізація банків України: сучасний стан та проблеми нарощення/ З.М.Васильченко, І.В. Доманецький // Фінанси України : Зб. наук. праць. – 2013. – № 2. – С. 3-10.

References:

- Koretska N. I. (2013) "Concentration of the banking sector of Ukraine", «*Ekonomiczni nauky*». – *Seriia «Oblik i finansy»*, vol. 10 (37), no. 5, pp. 74-79.
- Principal performances of banking activity in Ukraine [Online], available at: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=36798 (Accessed 15 February 2014).
- Bulletin of the National bank of Ukraine (2013), vol.9 (246).

4. Anysymova A. Y., Vernykov A. V. (2011), "Structure of banking service market and its influence on the competition (on the example of two Russian region)", *Den'hy y kredyt*, vol. 11, pp.53-62.
5. Panzar J., Rosse J. (1987), "Testing for 'monopoly' equilibrium", *Journal of Industrial Economics*, vol. 35 (4), pp. 443-456.
6. Bresnahan T. (1982), "The oligopoly solution concept is identified", *Economic Letters*, vol. 10 (1-2), pp. 87-92.
7. Korets'ka N. I. (2014) "Process of concentration of the banking sector of Ukraine: estimation and strategy of positioning", « *Ekonomichnij forum* », vol. 1, pp. 196-204.
8. Samojlov H.O., Batalov A.H. (2002), *Bankovskaia konkurentsia* [Banking competition], Ekzamen, Moscow, Russia.
9. Andriieieva H. I., Yaroshenko A. S. *IX Mizhnarodna nauково-praktychna Internet - konferentsiia «Nauka v informatsijnomu prostori»* ["IX International theoretical and practical Internet-conference "Science in the information space"], Kyiv, Ukraine, [Online], available at: dspace.uabs.edu.ua/.../1/тези (Accessed 29 March 2014).
10. Vasy'l'chenko Z.M., Domanets'kyj I.V. (2013), "Capitalization of the Ukrainian banks: state-of-the-art and problems of increase", *Finansy Ukrainy*, no. 2, pp. 3-10.

Стаття надійшла до редакції 05.06.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"